

EL GRAN GERMÀ ET VIGILA

Un breu assaig sobre les tecnologies de la informació i la privadesa

Escrit per Joan Viso Gili

<http://www.utopia.com/blog>

*per a l'assignatura **Competència comunicativa per a professionals de la informàtica***

Universitat Oberta de Catalunya

1. INTRODUCCIÓ

"Les xarxes de comunicacions i els sistemes d'informació han esdevingut un factor essencial del desenvolupament econòmic i social. La informàtica i les xarxes s'estan convertint en recursos omnipresents, tal com ha passat amb el subministrament d'aigua i electricitat." Aquest és un fragment del Reglament 460/2004 de la Unió Europea.

És indiscutible que la informàtica i les noves tecnologies han esdevingut un instrument imprescindible del desenvolupament tècnic que vivim. Avui en dia els ordinadors emmagatzemen documents, correspondència, imatges, música, informació comptable, dades sensibles, etc. que abans es conservava en suport físic. Accedim cotidianament via Internet a la banca electrònica, la correspondència postal s'està substituint per l'electrònica, ens comuniquem amb l'administració i transmetem informació confidencial telemàticament.

Per totes aquestes qüestions és inevitable estudiar els perills que atempten a la intimitat. Són moltes les amenaces a la nostra privadesa; les tecnologies de la informació i la comunicació, les TIC, han multiplicat els camins possibles per a arribar a vulnerar aquests drets fonamentals de les persones, que en la majoria dels casos desconeixen aquests perills i les possibles maneres d'evitar-los. I un dels espais on la perillositat és màxima és Internet, on molts dels usuaris no són conscients de com han d'actuar per protegir el que tenen dret a mantenir en secret.

I alhora cal no oblidar les possibilitats que tenen governs i empreses per a recopilar informació sobre els individus i aprofitar-la per al seu benefici. Els governs s'emparen en el dret i l'obligació que tenen de defensar-se de l'enemic públic internacional, el terrorisme, per controlar cada pas del ciutadà elegit; i les empreses reclamen el dret a tenir informació sobre els seus assalariats o clients. Fins a quin punt això és legal o ètic? Donar resposta a aquesta pregunta i detallar què suposa la instauració de les TIC per a la privadesa dels individus són els objectius d'aquest escrit.

2. EL GRAN GERMÀ ET VIGILA

Els perills latents

Actualment, la protecció de dades és només un aspecte d'un fenomen més ampli; el de la distribució i difusió de la informació en la societat. Les noves tecnologies han obligat a redefinir el dret a la privadesa. En una economia de la informació i la comunicació la protecció de dades és de vital importància, és imprescindible comptar amb connexions segures a l'hora de tractar amb dades personals. És necessari trobar l'equilibri entre la privadesa, que no vulneri els drets humans i la necessitat de transmissió que existeix d'aquest tipus de dades en una economia que ha adoptado plenament les TIC, tant a nivell educatiu, empresarial o administratiu.

La majoria dels estats pertanyents a la ONU consideren la protecció de la privadesa com un dels principals interessos. Encara que en nombroses situacions el nivell d'aplicació de les lleis de privadesa no arribi a un nivell desitjat, es cert, que en quasi tots els casos s'està treballant per a implementar els canvis que provoquen les noves tecnologies en les actuals legislacions.

La privadesa és un dels temes més coneguts en matèria d'ètica aplicada a les noves tecnologies de la informació i que alhora provoquen més controvèrsia. En aquest mil·lenni, la intimitat de les persones estarà en perill a causa de l'augment de les tècniques de cerca a la xarxa (mineria de dades) o en bases de dades, i això va més enllà de les tradicionals cerques d'informació. Cal tenir present, per exemple, que una de les empreses més importants en producció de programari, Microsoft, fou acusada entre d'altres coses, d'incorporar a les seves aplicacions mecanismes que possibiliten al fabricant espionar als usuaris que utilitzen els aplicatius de la firma.

Molts usuaris d'Internet no tenen presents certes pautes que haurien d'aplicar en el seu ús de la xarxa. Han de ser conscient de la importància de la privadesa i de la tutela de la informació personal i familiar. Molts llocs web sol·liciten i emmagatzemen dades personals com poden ser el nom, l'adreça de correu, el codi postal, etc. La recopilació d'aquestes dades pot produir-se en registrar-se en un lloc, grup o associació; quan s'inscriuen en un concurs o promoció; o quan omplen un qüestionari. Per això és convenient verificar sempre les normes de privadesa del lloc web visitat. I als internautes més joves se'ls ha de fer saber els motius pels quals no han de donar a conèixer el seu nom real o dades de

contacte a les sales de xat, fòrums, grups, o a les amistats fetes a la xarxa. Mitjançant aquestes dades, un menor podria ser fàcilment localitzat i contactat per algun individu malintencionat.

La privadesa a l'entorn de treball

En l'àmbit laboral l'ús generalitzat de les tecnologies de la informació ha comportat que la vigilància sobre els treballadors i el tractament de les seves dades personals es faci molt més efectiva –i suposa una major intromissió– que mai. Durant els últims anys ha sorgit a l'estat espanyol una controvèrsia jurídica sobre fins a quin punt els empresaris poden supervisar i controlar legítimament l'ús que els seus treballadors fan dels equips de comunicació de l'empresa.

Actualment, els empresaris tenen la possibilitat d'utilitzar tecnologies de la informació per a sotmetre els treballadors a una vigilància intensiva, i recopilar i processar una gran quantitat d'informació personal. Com a resultat, els treballadors gairebé no tenen intimitat. És clar que un cert grau de vigilància i de tractament de dades és normal i perfectament legítim com una circumstància més de la relació laboral; però donat que l'ús de la tecnologia informàtica ha comportat algunes transformacions molt significatives en la naturalesa d'ambdues pràctiques, resultaria apropiat reexaminar el paper que ha de jugar la llei a l'hora de fixar un equilibri entre els drets i interessos dels treballadors i empresaris en aquest àmbit.

Desafortunadament, fins ara, les legislacions estatals en aquest àmbit tendeixen a no establir una distinció clara entre les pràctiques legítimes i les il·legítimes per part dels empresaris. De vegades, la qüestió es planteja com una lluita entre, per un costat, les noves i apressants necessitats empresarials (moltes de les quals han sorgit a conseqüència de l'ús de les noves tecnologies), i per l'altre, la minsa noció pel que fa a intimitat dels treballadors. Un marc de debat com aquest ha de ser considerat curiosament.

El paper governamental

La privadesa, a pesar de ser sovint un concepte confús, es considerada, tot i així, un dret fonamental a tots els països desenvolupats. Però són molts els arguments a favor de la utilització dels instruments de vigilància i de tractament de dades ara disponibles, que aparentment tenen poc a veure amb la protecció i la seguretat ciutadana, i en canvi si estan

relacionades amb la conveniència governamental d'aprofitar les avantatges que ofereixen aquestes noves fonts d'informació, independentment de les conseqüències que tinguin sobre la privadesa de la població.

Amb l'objectiu de que la intimitat de les persones es vegi realment protegida, el Comitè de Drets Humans ha manifestat que han de quedar prohibides la vigilància, per mitjans electrònics o de qualsevol naturalesa; la intervenció de les comunicacions telefòniques, telegràfiques o d'un altre tipus; així com la intervenció i gravació de converses. Però es produeix la col·lisió d'interessos per un costat el Dret a la Intimitat i a la Privadesa, i per un altre, el desig dels cossos de seguretat de que no existeixi informació a la que no puguin tenir accés.

És de candent actualitat la recent llei europea que obliga a les empreses proveïdores d'accés a Internet a emmagatzemar dades sobre totes les connexions i comunicacions que els seus clients estableixin a través de la xarxa durant, com a mínim, sis mesos, i de la mateixa manera amb les trucades telefòniques per a que les forces de seguretat tinguin al seu abast aquesta informació. Aquestes lleis i actuacions s'emparen en el dret dels governs a defensar-se del terrorisme, però sovint es veu clar que determinades actuacions no tenen en compte cap condicionant moral a l'hora d'actuar, com es pot comprovar observant l'actitud del govern dels EEUU, el qual pretenia, recentment, tenir el poder de forma indefinida per a que les seves agències de seguretat invaixin l'àmbit privat dels seus ciutadans sense el requeriment d'una ordre judicial.

Convé tenir en compte que com a estat de dret, l'estat ha de reconèixer als ciutadans el dret a la privadesa, al control sobre la recollida i ús de les seves dades personals i ha de justificar la finalitat per a la qual es recullen. Algunes dades es protegeixen especialment perquè hi ha un consens a considerar-les més susceptibles de ser objecte de discriminació per l'individu, com poden ser la ideologia, l'orientació sexual, la raça i la salut. El dret a la privadesa és el dret a no viure condicionadament per l'estat d'una manera no raonable. Tot i que com ja s'ha dit les pressions també poden provenir d'organismes privats.

3. CONCLUSIÓ

Un cop examinada la problemàtica amb profunditat es pot deduir, entre d'altres coses, que cada cop més, els ciutadans podem sentir més a les nostres pells el que es narra en aquella reconeguda novel·la de George Orwell, *1984*: en carrers de grans ciutats hi han càmeres enregistrant, també als caixers automàtics; les nostres converses telefòniques poden ser escoltades sense excessives complicacions, podem ser localitzats en qualsevol punt del planeta tan sols duent a sobre el nostre telèfon mòbil... així que cal que, com a ciutadans, tinguem presents els nostres drets i les formes de defensar-los, o en cas contrari poden ésser limitats; com és el cas del dret a la llibertat d'expressió, que es pot veure compromès si no es sap amb seguretat que ningú escolta o espia les teves comunicacions.

Pel que fa a les legislacions, no hi ha solucions fàcils per a aquestes qüestions i en l'elaboració d'un equilibri entre drets i interessos oposats, les lleis hauran, sens dubte, de tenir en compte les tradicions i costums del corresponent país. A més, qualsevol nova mesura que afecti l'espai íntim dels ciutadans hauria de comptar amb un ampli recolzament popular o demanar-los l'opinió, ja que són, al cap i a la fi, als que es preten protegir. Com va dir un expert i conferenciant, René Mèrou, "*La privadesa està per sobre de la llibertat, perquè sense privadesa no hi ha llibertat*".

4. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Agència Catalana de Protecció de Dades

<http://www.apdcat.net/>

Asociación de Internautas

<http://www.internautas.org/>

Asociación de Usuarios de Internet

<http://www.aui.es/>

Comparative Labor Law & Policy Journal

<http://www.uoc.edu/vr/CLL&PJ/cat/revista.html>

Els menors a Internet

http://ct.docs.yahoo.com/menors_internet/

Viquipèdia – L'enciclopèdia lliure

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>

5. DRETS DE L'AUTOR

Aquest escrit està sotmès a una llicència que us permet copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra i fer-ne obres derivades. Amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador. **No comercial.** No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials. **Compartir amb la mateixa llicència.** Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica a aquesta.

Per a més informació i consultar la llicència completa visiteu:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/deed.ca>

